

Jeroen van der Starre

Hur effektiva är generalstrejkerna i Grekland?

Det har sedan riksdagsvalet i Grekland 2009 genomförts minst 17 generalstrejker mot regeringspolitiken. Åtstramningspolitiken har dock inte förändrats och levnadsstandarden har fortsatt att sjunka. Således, hur effektiva är egentligen de grekiska masstrejkerna?

Grekland har de senaste åren blivit skådeplatsen för en allt skarpare strid mellan regeringen, som genomdrivar Europeiska centralbankens (ECB), Internationella valutafondens (IMF) och Europeiska kommissionens nedskärningspolitik och en arbetarrörelse som med en rad generalstrejker försökt att förhindra att åtstramningen förverkligas.

Generalstrejken har, isynnerhet i den anarkistiska/syndikalistiska uppfattningen och traditionen, setts som undermedlet för att förverkliga arbetarklassens maktövertagande. Men de grekiska generalstrejkerna visar tydligt att så inte är fallet. Även om strejkandet blivit allt längre har segern inte kommit närmare, för att inte tala om ett arbetarnas maktövertagandet. Att det *de facto* är så bekräftar bara den revolutionära marxisten Rosa Luxemburgs välkända anmärkning att ”masstrejken” liksom ”revolutionen” ... ”är [abstrakta] begrepp, som i sig själva endast förmedlar klasskampens yttre form och som först får mening och innehåll i alldeles bestämda politiska situationer”.¹ Alltså, det handlar inte om masstrejker i sig utan om det sammanhang i vilka de används. Det är det reella. För att kunna begripa generalstrejkernas betydelse i Grekland måste vi därför ta vår utgångspunkt i hur den konkreta situationen är i landet.

Skuldskrisen tvingar den europeiska eliten, att genomdriva ett omfattande åtstramningspaket. Och den efterföljande ekonomiska nedgången och den därmed stigande skuldsättningen leder till en ond cirkelgång. Det har i Grekland drabbat den vanlige medborgaren mycket hårt. Statliga och kommunala löntagare har avskedats, löner och pensioner har sänkts med tiotals procent. Ett sorgligt faktum är exempelvis, att sjukhusen och apoteken själva måste stå för kostnaderna de har för sin verksamhet, när regeringen undflyr sitt lagenliga ansvar. Förra året krympte den grekiska ekonomin med närapå 7 procent och ekonomer förutsäger att den kommer att krympa med samma procentsats under 2012. Det har sedan det förra året försvunnit 350 000 arbetsplatser vilket lett till att arbetslösheten ligger på 21,8 procent. För ungdomar mellan 15 och 24 år steg arbetslösheten i fjol till 37,1 procent för att idag ligga på 50,8 procent. Enbart i huvudstaden Aten sover redan 25 000 människor på gatan. Denna fattigdom och en skriande frånvaro av någon lösning på krisen har naturligtvis väckt såväl misströstan som kampvilja.

Det pyr en ömsesidig konfrontation mellan å ena sidan de politiska makthavarna, som under tryck av den Europeiska unionen och den finansiella marknaden men också pga den egna krympande ekonomin har allt mindre svängrum att göra något annat än att genomdriva de nyliberala åtstramningarna och å andra sidan arbetarklassen som inte längre kan godta att dess levnadsstandard sänks ytterligare.

Vad vi ser är klasskampen i sin skarpaste form, ingen av de två – arbetet och kapitalet – har längre något spelrum för att dryga ut vinet med mer vatten. Man närmar sig sina fysiska gränser. Det är häri vi har den grekiska situationens svårigheter, som redan är så polariserad att det i närmsta framtid för den grekiska arbetarklassen inte finns någon genväg ut, utan att det är endera en seger eller ett svårt nederlag. Det finns i realiteten, varken för den ene eller den andra sidan,

¹ Se Rosa Luxemburg. [Masstrejk, parti och fackföreningar](#). Översättning. Ture Nerman. Stockholm: [T. Nerman], [1906] 1966.

någon möjlighet till en halv seger.

Det är därför inget att förvånas över att generalstrejkerna tills idag inte har inbringat någon vinst. Det sociala sammanhang vari de sker är en helt annan än vad som vore 'normalt'. Det är också därför som generalstrejkerna måste ses i det ljus de antyder; en maktomvälvning för en socialistisk omdaning.

Ser vi de grekiska generalstrejkerna så, då klarnar saken. Det avgörande i masstrejkerna kan inte längre vara förhoppningen om att inhösta en snar seger utan, utifrån Luxemburgs ord, att ” ... då revolutionen dessutom riktar sig såväl mot den gamla statsmakten som mot den kapitalistiska ut-sugningen, framstår masstrejken som det naturliga instrumentet för att rekrytera, revolutionärt medvetandegöra och organisera de breda proletära skikten i handling ... ”

Så sett har den grekiska arbetarrörelsen tagit entydiga steg framåt. Strejkerna har allt mera kommit att stödja sig på massmöten och på strejkkommittéer som spritts till arbetsplatserna i hela landet. Det betyder konkret att arbetare är i ett bättre läge att själva ta beslut och man är mindre underställd den fackliga byråkratin.

Detta har betytt att alltmer radikalare krav har framförts i massdemonstrationerna men också att det har börjat utvecklas en arbetarnas kontroll på arbetsplatserna. Tills nu har det tydligast skett på ett sjukhus, en tidning och en tv-station. Dvs de ekonomiska kraven har allt mer kommit att förbindas med politiska krav såsom rätten till omsorg, etc, etc, Det sker också inom fackföreningsrörelsen en förskjutning till arbetarnas krav. På många platser har socialdemokratiska förtroendevalda ersatts av radikala vänsteraktivister.

Dessa förskjutningar är en del av en bredare vändning till vänster i grekisk rikspolitik. 2009 hade de två stora (regerings-) partierna, det socialdemokratiska PASOK och det liberalkonservativa Ny Demokrati, tillsammans mer än 77 procent av valmanskårens stöd. Men i valet våren 2012 hade detta pöst ihop till endast 32 procents stöd, samtidigt som vänsterpartiet SYRIZA stigit upp till det andra största riksdagspartiet.

Denna förändring kommer förstås att fortgå. Det har, helt förståeligt, tills idag inte varit möjligt att bilda en stabil regeringskoalition, vilket lett till att nyval ska hållas i sommar. Samtidigt kommer det sociala trycket underifrån att vara mycket stort på varje regeringskoalition även i framtiden. Att det är så, återspeglar den radikaliserings som strejkrörelsen med sina krav har undergått och som allt mer har skjutit i förgrunden krav om skuldens nedskrivning och för ett utträde ur eurozonen. Krav som omfattas av allt fler människor. Utmaningen för arbetarrörelsen och för revolutionärer är således i detta nu tvåfaldig.

För det första nödvändigheten av att kraven sprids allt vidare. Majoriteten av Greklands be-folkning måste övertygas om att det är fördelaktigast med ett antikapitalistiskt utträde ur euro-zonen och att de viktigaste delarna i landets ekonomi — såsom bankerna — istället nationali-seras. Detta för att förhindra att kapitalägarna än mer ska tömma Grekland på dess tillgångar.

För det andra är det nödvändigt att kampen fördjupas, att begynnelsen av arbetarmakten i före-tagen och i facken byggs ut så att kraven på en nationalisering kommer att vila på och behärras av en makt underifrån. De steg som den grekiska arbetarrörelsen hitintills tagit är inte tillräckliga.

För ögonblicket har ingen av de bägge lägren i Grekland någon chans till seger. Men jämvikts-tillståndet kan inte fortgå, därtill är skuldskrisen för djup.

De Socialist (Amsterdam) nr 244, maj 2012. Bearbetad översättning och not Per-Erik Wentus.